



## VERDENSARV

**Organisering**  
UNESCO forvalter verdensarvlisten. Industriarven består av fire komponenter: vannkraft, industri, transport og bysamfunn. Disse er representert gjennom 16 attributter og 97 signifikante objekter. I tillegg finnes oppsluttende verdier som støtter hovedfortellingen.

**Organization**  
The World Heritage List is governed by UNESCO. The heritage consists of four components: hydropower, industry, transport, and company towns. These are represented by 16 attributes and 97 key objects, with additional supporting values that strengthen the overall narrative.

**Organisation**  
Die UNESCO verwaltet die Welterbeliste. Das Industrieerbe besteht aus vier Komponenten: Wasserkraft, Industrie, Verkehr und Stadtgemeinschaften. Diese werden durch 16 Attribute und 97 bedeutende Objekte repräsentiert. Darüber hinaus gibt es unterstützende Werte, die die Hauptgeschichte untermauern.

## KRISTIAN BIRKELAND

**Kristian Birkeland**  
Fysiker og oppfinner, nominert til Nobelprisen sju ganger. Verdensledende på nordlys og elektromagnetisme. Hans tekniske innsikt muliggjorde kunstgjødselrevolusjonen.

**Kristian Birkeland**  
Physicist and inventor, nominated seven times for the Nobel Prize. A global leader in aurora borealis and electromagnetism research. His technical insight made the fertilizer revolution possible.

**Kristian Birkeland**  
Physiker und Erfinder, siebenmal für den Nobelpreis nominiert. Weltweit führend in der Nordlicht- und Elektromagnetismusforschung. Sein technisches Wissen ermöglichte die Düngemittelrevolution.

## INDUSTRIARVEN

**Rjukan-Notodden industriarv**  
Historien om hvordan Norge gikk fra fattig til rik nasjon, drevet av vannkraft, industri og samspill mellom kapital, arbeid og teknologi. Eyde og Birkeland sto sentralt i utviklingen, som ga grunnlag for tusenvis av arbeidsplasser og en ny samfunnsstruktur.

**Rjukan-Notodden Industrial Heritage**  
The story of how Norway went from a poor to a prosperous nation, driven by hydropower, industry, and cooperation between capital, labor, and technology. Eyde and Birkeland were central to this development, laying the foundation for thousands of jobs and a new social structure.

**Rjukan-Notodden Industrieerbe**  
Die Geschichte, wie Norwegen sich von einem armen zu einem wohlhabenden Land entwickelte – angetrieben durch Wasserkraft, Industrie und das Zusammenspiel von Kapital, Arbeit und Technik. Eyde und Birkeland spielten eine zentrale Rolle und schufen die Grundlage für tausende Arbeitsplätze und neue gesellschaftliche Strukturen.

## BIRKELAND/EYDE-METODEN

**Birkeland/Eyde-metoden**  
Ved hjelp av elektriske lysbueovner ble luftens nitrogen omgjort til salpetersyre. Dette sammen med kalkstein fra Grenland skapte kunstgjødsel. Metoden ble kåret til Norges viktigste oppfinnelse for verdensmarkedet (2011).

**The Birkeland/Eyde Method**  
Using electric arc furnaces, nitrogen from air was converted into nitric acid. Combined with limestone from Grenland, this became artificial fertilizer. The method was voted Norway's most important invention for the global market in 2011.

**Die Birkeland/Eyde-Methode**  
Durch Lichtbogenöfen wurde Stickstoff aus der Luft in Salpetersäure umgewandelt. In Kombination mit Kalkstein aus Grenland entstand Kunstdünger. Die Methode wurde 2011 zur wichtigsten norwegischen Erfindung für den Weltmarkt gewählt.

## COMPANY TOWN

**Company Town – Bysamfunn**  
Hydro bygde hele bysamfunn med boliger, skoler, velferdsbygg og administrasjon. Rjukan er det mest helhetlige eksempelet. Byen ble utviklet fra grunnen som en komplett industriby, preget av planmessighet og funksjonsdeling.

**Company Town**  
Hydro built entire communities with housing, schools, welfare buildings, and administration. Rjukan is the most complete example — developed from scratch as a fully planned industrial town with a clear functional layout.

**Arbeiterstädte**  
Hydro errichtete komplette Siedlungen mit Wohnhäusern, Schulen, Sozial- und Verwaltungsgebäuden. Rjukan ist das vollständigste Beispiel – als geplante Industriestadt von Grund auf strukturiert und funktional entwickelt.

## KRAFTSTASJONENE

**Kraftstasjonene**  
Hydro bygde flere av Europas og verdens største vannkraftverk: Svælgfos, Vemork, Saaheim. De muliggjorde energiintensiv industri og viser teknologiens skala og ambisjonsnivå.

**Power Plants**  
Hydro built some of the largest hydro power plants in Europe and the world: Svælgfos, Vemork, and Saaheim. These enabled energy-intensive industry and demonstrated technological ambition.

**Kraftwerke**  
Hydro baute einige der größten Wasserkraftwerke Europas und der Welt: Svælgfos, Vemork, Saaheim. Sie ermöglichten energieintensive Industrie und spiegeln den technologischen Ehrgeiz wider.

## ARKITEKTER & INGENIØRER

**Arkitekter og ingeniører**  
Eyde etablerte "Rjukan Byanlegg" for å planlegge byen. Ledere som Levin, Gjestland, Waaden og Poulsson sto for bygging av boliger, skoler og helseinstitusjoner. Det ble lagt vekt på arkitektur, estetikk og funksjon.

**Architects and Engineers**  
Eyde founded "Rjukan Byanlegg" to oversee the planning. Leaders such as Levin, Gjestland, Waaden, and Poulsson designed housing, schools, and medical institutions with a focus on architecture, aesthetics, and function.

**Architekten und Ingenieure**  
Eyde gründete das „Rjukan Byanlegg“ für die Stadtplanung. Führungspersönlichkeiten wie Levin, Gjestland, Waaden und Poulsson waren für die Planung von Wohn- und öffentlichen Gebäuden zuständig – mit Fokus auf Ästhetik, Funktion und Qualität.

## RJUKANBANEN & TINNOSBANEN

**Rjukanbanen og Tinnosbanen**  
52 km jernbane ble bygget på halvannet år av rallare. Jernbane og ferjer på Tinnsjøen bandt industrien til verdensmarkedet. Ferjene D/F Ammonia og M/F Storegut er fredet og brukes i dag til turisme.

**Rjukan and Tinnoset Railways**  
52 km of railway were built in just 18 months by navvies. The railways and ferries on Lake Tinn connected the industry to the world market. The ferries D/F Ammonia and M/F Storegut are preserved and used today for tourism.

**Rjukan- und Tinnosetbahn**  
52 km Bahnstrecke wurden in nur 18 Monaten von Arbeitern gebaut. Die Eisenbahn und die Fähren auf dem Tinnsee verbanden die Industrie mit dem Weltmarkt. D/F Ammonia und M/F Storegut sind erhalten und werden heute touristisch genutzt.

## 1903 & GJØDSELBEHOVET

**1903 og gjødselsbehovet**  
Verden sto overfor en global matkatastrofe. Kunstgjødsel var nøkkelen. Eyde møtte Birkeland, og samarbeidet deres ledet til en metode for å lage salpetersyre fra luftens nitrogen, og dermed kunne kunstgjødsel produseres i stor skala.

**1903 and the Need for Fertilizer**  
The world was facing a global food crisis. Artificial fertilizer was key. Eyde met Birkeland, and their collaboration resulted in a method to create nitric acid from atmospheric nitrogen — enabling large-scale fertilizer production.

**1903 und der Düngemittelbedarf**  
Die Welt stand vor einer globalen Nahrungsmittelkrise. Kunstdünger war der Schlüssel. Eyde traf Birkeland – ihre Zusammenarbeit führte zu einer Methode, um Salpetersäure aus Luftstickstoff zu gewinnen.

## FJØSET & FJØSGÅRDENE

**Fjøset og fjøsgårdene**  
Hydro startet husdyrhold i 1916 for å sikre matforsyning. Fjøset rommet 160 kyr, 25 hester. I kjelleren var det grisehus og slakteri. Fjøsgårdene fungerte som boliger og kantine for arbeidere i Rjukan II-perioden.

**The Barn and Barn Yards**  
In 1916, Hydro started livestock farming to secure food supplies. The barn housed 160 cows, 25 horses, and included pigsties and a slaughterhouse. The surrounding buildings served as housing and dining areas for workers during the Rjukan II expansion.

**Stall und Stallhöfe**  
1916 begann Hydro mit der Viehzucht, um die Lebensmittelversorgung zu sichern. Der Stall beherbergte 160 Kühe, 25 Pferde sowie Schweineställe und Schlachthaus. Die Stallhöfe dienten als Arbeiterunterkünfte und Kantinen.

## SAM EYDE

**Sam Eyde**  
Født i Arendal, utdannet i Tyskland. Gründer og industribygger. Skapte 34 selskaper, inkludert Hydro og Elkem. Hadde visjon, nettverk og gjennomføringsevne.

**Sam Eyde**  
Born in Arendal and educated in Germany. Entrepreneur and industrial pioneer. Founded 34 companies, including Hydro and Elkem. Known for his vision, network, and execution ability.

**Sam Eyde**  
Geboren in Arendal, Ingenieursstudium in Deutschland. Gründer und Industrieentwickler. Gründete 34 Unternehmen, darunter Hydro und Elkem. Bekannt für Vision, Netzwerk und Umsetzungskraft.

## PRIVATE BØEN

**Private Boen**  
Et privat utbygd område på Rjukan, uten Hydros planlegging. Bebyggelsen ble mer tilfeldig og viser en annen type utvikling. Viktige bygg inkluderer Metodistkirken og Saaheim Folkets Hus.

**Private Boen**  
A privately developed part of Rjukan, not planned by Hydro. Development was more spontaneous and contrasts with Hydro's planned urbanism. Key buildings include the Methodist Church and Saaheim Folkets Hus.

**Private Boen**  
Ein privat erschlossenes Gebiet in Rjukan, das ohne Hydros Planung entstand. Die Bebauung erfolgte eher zufällig und zeigt eine andere Art der Entwicklung. Wichtige Gebäude sind die Methodistenkirche und das Saaheim Folkets Hus.

## RJUKAN-NOTODDEN INDUSTRIARV



RJUKAN-NOTODDEN  
INDUSTRIARV



United Nations  
Educational, Scientific and  
Cultural Organization



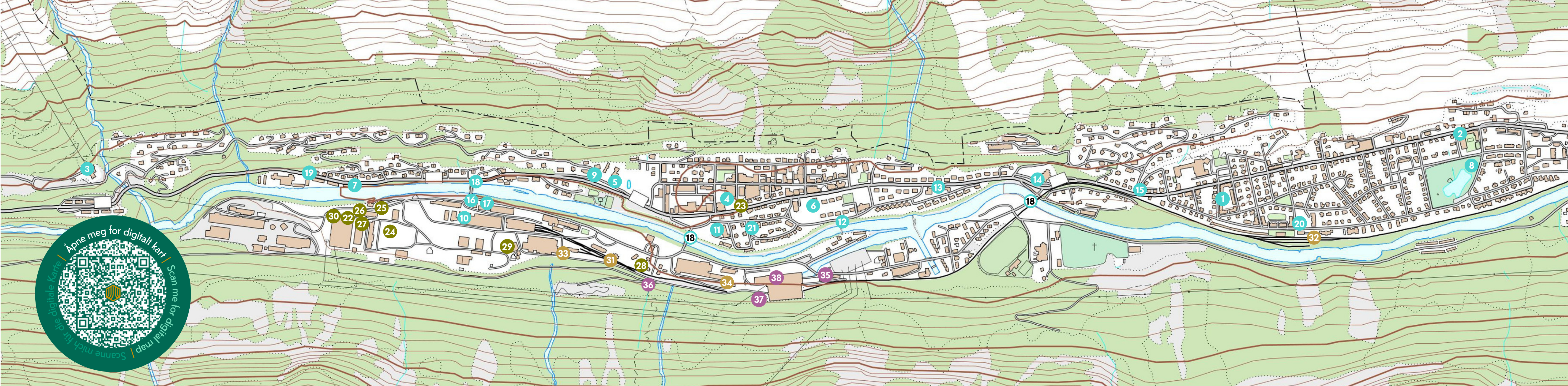
World Heritage in Norway  
Rjukan-Notodden  
Industrial Heritage Site

info@visittjukan.com | +47 35 08 05 50  
visittjukan.com  
Torget 2, 3660 Rjukan  
Rjukan Turistkontor

## INFORMASJON | INFORMATION



## RJUKAN-NOTODDEN INDUSTRIARV



## Veiledning

*Instruction | Anleitung*

 **Veiledning**  
Brosjyren viser signifikante verdensarvobjekter markert i kartet. Objektene spenner fra enkeltbygg til hele bydeler og er fargekodet etter verdensarvens fire komponenter: **Bysamfunn** (blå), **industri** (grønn), **transport** (gul) og **kraft** (lilla).

Skilt med informasjon på norsk, engelsk og tysk finnes ved hvert objekt. Et digitalt kart er tilgjengelig via QR-koden i brosjyren.

 **Instruction**  
The brochure highlights significant World Heritage sites marked on the map. The sites range from individual buildings to entire districts and are color-coded according to the four components of the World Heritage: **Urban community** (blue), **industry** (green), **transport** (yellow), and **hydropower** (purple).

Information signs in Norwegian, English, and German are placed at each site. A digital map is available via the QR code in the brochure.

 **Anleitung**  
Die Broschüre zeigt bedeutende Welterbestätten, die auf der Karte markiert sind.  
Die Objekte reichen von einzelnen Gebäuden bis hin zu ganzen Stadtvierteln und sind entsprechend den vier Komponenten des Welterbes farblich gekennzeichnet: **Arbeiterstadt** (blau), **Industrie** (grün), **Transport** (gelb) und **Wasserkraft** (lila).

Informationstafeln auf Norwegisch, Englisch und Deutsch befinden sich an jedem Objekt. Eine digitale Karte ist über den QR-Code in der Broschüre abrufbar.

## Bysamfunn

*Company Town | Arbeiterstadt*

## Industri

*Industry | Industrie*

## Transport

*Transportation | Transport*

## Kraft

*Hydropower | Wasserkraft*

1 Sing Sing

2 Tveito skole

3 Krossobanen

4 Rjukanhuset

5 Admini

6 Torget

7 Flekkebyen

8 Tveitoparken

9 Villaveien

10 Kontorbygget i Hydroparken

11 Rjukan middelskole

12 Nybyen

13 Baptistkirken

14 Rjukan kirke

15 Triangelen i Ligata

16 Portvakta & brannstasjonen

17 Anleggskontoret i Hydroparken

18 Fabrikkbua, Birkeland bru & Møland bru

19 Fjøset med fjøsgårdene

20 Mandheimen/Paradiset

21 Rødbyen & tyskerbyen

22 Ovnshus 1

23 Lysbueovn

24 Syretårn

25 Pumpehuset

26 Laboratoriet

27 Kjelehuset

28 Synteseovn

29 Tønnefabrikken

30 Nyanleggene

31 Rjukan stasjon

32 Ingolfslund stasjon

33 Rullende enheter

34 Såheim lokomotivstall

35 Verkstedbygning

36 Kraftaggregat i fjell

37 Kraftlinje 16/17

38 Såheim kraftstasjon